

«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը
<<Տեխնոլոգիա>> առարկայի արդյունավետ դասավանդման ժամանակ
ԱՌԱՐԿԱ Տեխնոլոգիա
ՀԵՂԻՆԱԿ Մնացականյան Էլմիրա Սեդրակի ՄԱՐԶ Ծիրակ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ «Հայրենյացի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ

Բովանդակություն

Ներածություն.....3
Գլուխ 1 Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը
<<Տեխնոլոգիա>> առարկայի արդյունավետ դասավանդման ժամանակ 1.1

Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները.....	4
1.2 ՏՐՏ կիրառումը <<Տեխնոլոգիա>> առարկայի դասավանդման ժամանակ.....	11
Եզրակացություն.....	1
5 Գրականության ցանկ.....	16

Ներածություն

Հանրակրթության բնագավառն այսօր բավականին լուրջ մարտահրավերների առջև է կանգնած: Այդ մարտահրավերները վերաբերում են կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցներին՝ ոլորտի պատասխանատուներին, մանկավարժներին, գիտնականներին, ծնողներին, սովորողներին: Միայն միասնական համատեղ ջանքերով, իրական համագործակցությամբ կարելի է

լուծել խնդիրները և գրանցել առաջընթաց: Տեղեկատվությամբ գերհագեցած մեր կյանքում արդեն պարզունակ և անարդյունավետ է, երբ ուսուցիչը դասարան է մտնում միակ, անփոխարինելի ու հիմնական տեղեկատվության աղբյուրով՝ դասագրքով:

Տեղեկատվական ու հաղորդակցական տեխնոլոգիաների գործածությունն ուսուցման գործընթացում նպաստում է աշակերտների մոտիվացիայի աճին: Բացի նրանից, որ ՏՅՏ-ի գործածությամբ հնարավոր է ավելի հարուստ, բազմերանգ ու դինամիկ ուսումնական նյութ ստեղծել և օգտագործել, դրա միջոցով նաև կարող ենք ուսումնական բովանդակությունը դարձնել ինտերակտիվ: Արդյունքում, աշակերտը ոչ թե տեղեկատվության պասիվ ստացողն է, այլ հենց ինքն է կարող փոփոխել ու նույնիսկ ստեղծել ուսումնական բովանդակությունը: Իսկ այս ամենը համապատասխանում է ուսումնական գործընթացի նկատմամբ ժամանակակից կառուցողական մոտեցմանը, որը նախատեսում է գիտելիքի հայթայթում և ստեղծում հենց աշակերտի կողմից:

Աշխատանքի նպատակն է ուսումնասիրել և ներկայացնել տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը <<Տեխնոլոգիա>> առարկայի արդյունավետ դասավանդման ժամանակ:

Աշխատանքի խնդիրներն են ուսումնասիրել ՏՅՏ-ի կիրառումը ուսուցման գործընթացում և ներկայացնել ՏՅՏ-ի կիրառման արդյունավետությունը դասի ժամանակ:

Աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, մեկ գլխից, ենթագլուխներից եզրակացությունից և գրականության ցանկից: Աշխատանքը կազմում է համակարգչային շարվածքի 16 էջ:

**Գլուխ 1 Տեղեկատվական և հաղորդակցական
տեխնոլոգիաների կիրառումը <<Տեխնոլոգիա>>
առարկայի արդյունավետ դասավանդման ժամանակ**

1.1 Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները

21-րդ դարը տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների (ՏՀՏ) դարաշրջան է, որոնց սրընթաց զարգացումն ամբողջ աշխարհում նոր պահանջներ է դրել կրթական համակարգերի առջև:

Այսօր տեղեկատվության հետ աշխատանքը չի կարելի պատկերացնել առանց համակարգիչների, թվային այլ տեխնոլոգիաների և ժամանակակից կապուղիների: Դրանք, լինելով մարդու մտքի թռիչքի արդյունքը, մտում են սոսկ սարքեր, որ ազատում են մարդուն մեծածավալ մեխանիկական աշխատանք կատարելուց: Ժամանակակից աշխարհում կտրուկ աճել ու ընդլայնվել են տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների հնարավորությունները գլոբալ համացանցի (ինտերնետ) ի հայտ գալով ու մարդու գործունեության բոլոր ոլորտները, այդ թվում և կրթության, խոր ներթափացմամբ: Ուսուցման էլեկտրոնային միջոցների օգտագործումը նկատելիորեն ազդում է կրթական համակարգերի վրա և նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում ուսուցման ինովացիոն մեթոդների զարգացման համար:

ՏՀՏ-ները հնարավորություն են տալիս ինչպես սովորողներին, այնպես էլ ուսուցիչներին, դպրոցի ղեկավարությանը և բոլոր աշխատակիցներին գտնել տեղեկույթի բազմազան և բազմաթիվ աղբյուրներ և արդյունավետ օգտվել դրանցից¹:

Կրթության և ՏՀՏ փոխհարաբերության մյուս կողմը հենց կրթության ոլորտում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման միջոցով կրթության համակարգի արդիականացումն է, ուսուցման և ուսումնառության արդյունավետության մեծացումը²

¹Աստվածատրյան Մ., Թերզյան Գ., Թորոսյան Ա., Շարխաթունյան, Տեղեկատվական – հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը հանրակրթական դպրոցում: Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, Աստղիկ, 2014, 232 էջ:

²Բայադյան Ջ., Ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների տարածումը և զարգացումը Հայաստանում, Երևան, 2005, էջ 79:

Հանրակրթության պետական կրթակարգը սահմանում է, որ կրթության ոլորտում ՏՏ-ների կիրառումը նպաստում է կրթության որակի բարձրացմանը: Համացանցի օգտագործումը զգալիորեն բարձրացնում է ուսումնական նյութի

որոնման, հաղորդման ու յուրացման արդյունավետությունը: SS-ների օգտագործումը որակապես փոխում է ուսուցչի դերը: Նա դառնում է սովորողի կրթական գործը կազմակերպող, նրան աջակցող և գնահատող գործընկեր: SS-ները սերտորեն առնչվում են բոլոր առարկաներին և դրանց դասավանդմանը³:

Պետք է սովորեցնել երեխային աշխատել տեղեկատվության հետ: Ակադեմիկոս Ա. Պ. Սեմյոնովի հայտարարությունը, թե՛ «Ժամանակակից դպրոցի կարևորագույն խնդիրն է սովորեցնել մարդուն ապրել տեղեկատվական աշխարհում», պետք է այն որոշիչ լինի յուրաքանչյուր ուսուցչի աշխատանքում:

Միաժամանակ տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների ներմուծումը ուսուցման գործընթացում ձևավորում է մի շարք հիմնախնդիրներ, որոնք կապված են համապատասխան ծրագրային ապահովման մշակման, էլեկտրոնային միջոցների բովանդակային հագեցվածության և կրթության ոլորտում օգտագործման հետ:

Ուսումնական գործընթացում տեղեկատվական ու հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը մի քանի կարևոր կողմեր ունի, մասնավորապես. • Տեղեկատվական ու հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը նպաստում է առարկաների միջև կապի դրսևորմանը: Դա առանձնապես կարևոր է ուսուցման տարրական աստիճանում, երբ ուսումնական առարկաների մեծ մասն ինտեգրված է դասավանդվում:

• Տեղեկատվական ու հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը նպաստում է ստեղծագործական ու նորարարական մոտեցումների զարգացմանը, ինչը չափազանց կարևոր է հիմնախնդիրների վրա հիմնված կառուցողական դասարանային միջա վայր ստեղծելու համար:

Տեխնոլոգիաների կիրառությունը դասապրոցեսում, համակարգչի հետ հաղորդակցվել սովորելը կարող է փոխել այն ձևերը, որոնցով տեղի են ունենում

³Ղարիբյան Ռուզաննա, Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցականների անվտանգության մշակույթի ձևավորման և զարգացման գործընթացում, Մխիթար Գոշ, գիտամեթոդական հոդվածներ, 2020/№2, էջ 97-108:

Հրահանգային

2. Թեթևացնող

3. Հայտնագործման

4. Կռահման

5. Հեռահար ուսուցում

6. Նպատակային ուսուցում

ՏՀՏ-ի ներդրումը ուսումնական գործընթացում թույլ է տալիս փոխել հին մոտեցումները, առաջադրել և իրագործել բոլորովին այլ, որակապես նոր խնդիրներ: Օրինակ բնագիտական առարկաների վիրտուալ լաբորատորիաների ստեղծումը, որոնք թույլ են տալիս համակարգչով կատարել հետաքրքիր գիտափորձեր և կառուցել բնական երևույթների այնպիսի մոդելներ, որոնք իրական պայմաններում իրականացնելն անհնար է: Այս ծրագրի նպատակն է՝ ՏՀՏ օգտագործման միջոցով բարձրացնել սովորողների առաջադիմությունն ու կատարելագործել դասավանդման որակը՝ նպաստելով ուսումնական գործընթացի ժամանակային և տարածական սահմանափակումների վերացմանը⁴:

Դասի ընթացքում ՏՀՏ-ի օգտագործման նպատակները կարող են լինել. • գիտելիքների արդիականացումը

- նոր դասի բացատրության շարունակությունը
- գիտելիքների նախնական ամրապնդումը
- գիտելիքների ընդհանրացումը և համակարգումը:

Գիրք - համակարգիչ - ինքնուրույն աշխատանք. ահա այն եռանկյունին, որի արդյունքը միայն արդյունավետ կլինի:

ՏՀՏ-ի արդյունավետությունը լիովին կախված է ինչպես կրթական ծրագրային միջոցների կիրառման որակից, այնպես էլ դրանց ռացիոնալ և հմուտ ներդրումից ուսումնական գործընթացում: Սովորողների մեջ պետք է մշակել դիտելու,

⁴Եգանյան Նունե, Ժամանակակից տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների դերը կրթության մեջ և կիրառումը դասագործընթացում, Մխիթար Գոշ, գիտամեթոդական հոդվածներ, 2020/№2, էջ 215-223

համեմատելու, վերլուծելու և համակցելու գործընթացում հաղորդվող տեղեկատվությունն օժանդակելու դեր պետք է կատարի:

Հայաստանի Հանրապետությունում կրթական քաղաքականության իրականացման գործում տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը նպաստում է կրթության որակի բարձրացմանը:

«Տեխնոլոգիան՝ որպես մարդու և հասարակության կարիքները բավարարող Դասարաններում որպես ուսուցման և ուսումնառության միջոցներ կարող են կիրառվել ձայներիզներ, տեսաժապավեններ, հեռուստացույցներ, տեսաձայնագրիչներ, համակարգիչներ, պրոեկցիոն լապտերներ և այլն: Այսօր համակարգիչներ օգտագործելու ունակությունը կարող է նույնքան կարևոր լինել, որքան կարդալու, գրելու, ձայնագրելու, մեքենա վարելու կամ հեռախոսից օգտվելու ունակությունը:

Իսկ ինչպե՞ս կարող է տեխնոլոգիան բարձրացնել ուսման որակը: Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների օգտագործումը որակապես փոխում է ուսուցչի դերը, ուսուցիչը դառնում է սովորողի կրթական գործը կազմակերպող, նրան աջակցող և գնահատող գործընկեր: Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները օգտագործում են ուսումնական նյութն ավելի գրավիչ և հասկանալի ներկայացնելու համար: Ուստի ելնելով ժամանակակից դպրոցի պահանջներից՝ անհրաժեշտ է ավելացնել համակարգչի օգտագործմամբ ուսուցանվող առարկաների շրջանակը:

Ունենալով տարբեր առարկաների ժամերին համակարգչի օգտագործման հնարավորություն, դպրոցը կվերագինվի նոր որակի պրակտիկ և մեթոդական հնարավորություններով, ուսումնական գործընթացը կկարողանա աշակերտին տալ արդի պահանջներին բավարարող ավելի գործնական և կայուն գիտելիքներ:

Ակնհայտ է, որ համակարգիչն ուսուցչին ազատում է ձանձրալի, միապաղաղ գործողություններ կատարելուց, իրական հնարավորություններ է ստեղծում կենտրոնանալու գործունեության ստեղծագործական կողմերի վրա: Օգտագործելով համակարգչի երկխոսական, մոդելավորման, գունային և այլ բացառիկ հնարավորությունները՝ դասը կարելի է դարձնել պարզ, դիտողական և նույնիսկ «հրավիրող»: Համակարգիչը կարող է օգնել ուսուցչին ուսուցման

բովանդակալից ու հետաքրքիր անցկացնելու համար: Էկրանին ցուցադրվող գործողությունների հաջորդականությունը կարող է ըմբռնելի դարձնել մատուցվող նյութը, վերացական գրքային նյութը կարող է վերածել պրակտիկ իրադրության:

Իհարկե, համակարգչի օգտագործումը ոչ բոլոր նյութերի բացատրության և քննարկման ժամանակ է նպատակահարմար. այս դեպքում այն կարող է ստեղծել ավելորդ ծանրաբեռնվածություն: Ուստի նյութի ընտրությունը պետք է կատարել նրա՝ համակարգչային ներկայացման արդյունավետությունից ելնելով:

Չամակարգչի ներդրումը շատ կարևոր է, քանի որ աշակերտները սովորում և զարգանում են տարբեր արագությամբ, այսինքն՝ տեխնոլոգիան կարող է անհատականացնել ուսուցումը: Նրանք պետք է կարողանան ձեռք բերել, գնահատել, արժևորել և փոխանցել տեղեկությունները. այս դեպքում տեխնոլոգիաները նպաստում են, որ, օրինակ՝ աշակերտները բանավիճեն, քննարկեն, սեփական կարծիք արտահայտեն և այլն:

Տեխնոլոգիաների կիրառման շնորհիվ զարգանում են աշակերտների մտածողությունն ու գրելու հմտությունները, օրինակ՝ համակարգչով գրելու դեպքում աշակերտներն ավելի ինքնավստահ են:

Տեխնոլոգիան կարող է զարգացնել գեղարվեստական արտահայտչականությունը (տեսաժապավենների ստեղծումը, թվային լուսանկարչությունը և այլն նպաստում են երեխաների գործունեության գեղարվեստական արտահայտչականության բարձրացմանը): Տեխնոլոգիաների վրա հիմնված մեթոդները կարող են հնարավորություն տալ ուսուցչին խնայել ժամանակը և ջանքերը ներդնել այն կարևոր գործում, որը պահանջում է մարդկանց միջև փոխներգործություն, ուսումնական միջավայրի մշտական գնահատում ու բարելավում:

Որպեսզի այսօր երեխաները իրենց ուսման ընթացքում լիարժեք կերպով օգտագործեն կրթական տեխնոլոգիայի հիմնական տարրերը, անհրաժեշտ է, որ մանկավարժները տիրապետեն համակարգչային գրագիտությանը: Վերջինս դպրոցում կենդանի մթնոլորտ ստեղծելու հիմնական պայմաններից մեկն է, որը

սովորողների մեջ հետաքրքրություն է առաջացնում և խթանում է այն ստեղծագործաբար օգտագործելու ջանքերը Համակարգչային ուսուցումը կարող է

8

առավել բարձր արդյունք ապահովել միայն այն դեպքում, երբ լիարժեք գիտակցվի, որ դա բոլորի և յուրաքանչյուրի գործն է, երբ համակարգչային գրագիտությանը տիրապետելու խնդիրը ձեռք բերի անձնային իմաստ և դիտարկվի որպես անհետաձգելի խնդիր: Համակարգիչը մեծացնում է ուսուցանվող նյութի յուրացման արագությունը, բայց ոչ զգալի չափով, քանի որ այդ արագությունը որոշվում է աշակերտի ընկալման շեմով: Ուստի չպետք է մտածել, որ համակարգչային տեխնիկայի կիրառումը զգալիորեն կկրճատի ուսման տևողությունը: Հնարավոր է նաև ուսուցման պրոցեսի դանդաղում, քանի որ համակարգիչը թույլ է տալիս խորամուխ լինել երևույթի այնպիսի մանրամասների ուսումնասիրման մեջ, որոնք ուսուցման տրադիցիոն մեթոդների դեպքում չեն շոշափվում:

Համակարգչի օգտագործումը չպետք է դառնա ինքնանպատակ: Կիրառման ձևերն ու բովանդակությունը պետք է բխեն դասի ընդհանուր պլանից: Աշակերտները պետք է ունենան համակարգչի հետ աշխատելու բավարար հմտություններ:

Պետք է պատրաստ լինել այն բանին, որ մոտ ապագայում կվերանա համակարգչի «նորույթ» լինելու առանձնահատկությունը, և նրան կնայենք մոտավորապես այնպես, ինչպես հիմա նայում ենք լաբորատորիաներում առկա և չօգտագործվող տեխնիկական այլ միջոցներին: Համակարգիչները որպես ուսուցման պրոցեսի կազմակերպման միջոց առավել ցանկալի նվեր են բնագիտության ուսուցիչներին: Այս առարկաների դասավանդման ժամանակ օգտագործվում են համակարգչի բացառապես բոլոր հնարավորությունները: Ինչպես հայտնի է, ֆիզիկան փորձարարական գիտություն է, և ֆիզիկայի դասապրոցեսն էլ պետք է հիմնված լինի ուսումնական փորձի վրա:

Այստեղ համակարգչի հնարավորությունները շատ մեծ են: Համակարգչային բազմապիսի ծրագրերը, որոնք թույլ են տալիս մոդելավորել ֆիզիկական փորձը, հզոր գործիք են ուսուցչի ձեռքում: Համակարգչային փորձը մի շարք

առավելություններ ունի իրական փորձի նկատմամբ: Փորձը կարելի է իրականացնել շատ դանդաղ և դիտել երևույթի այնպիսի մանրամասներ, որոնք իրական փորձի ժամանակ աննկատ են մնում: Համակարգիչը թույլ է տալիս վերարտադրել ոչ թե իրական փորձը, որը իր բարդության պատճառով դժվար ուսումնասիրելի է, այլ դրա պարզեցված մոդելը, ընդ

9

որում՝ փորձի պայմանները (մոդելի պարամետրերը) կարելի է փոփոխել՝ այն մոտեցնելով իրականին:

Համակարգչային մոդելը թույլ է տալիս փոփոխել ժամանակի մասշտաբը և ուսումնասիրել ինչպես շատ դանդաղ, այնպես էլ շատ արագ ընթացող երևույթներ: Գծագրերը, գրաֆիկները, փորձի սարքավորումները մոնիտորի վրա պատկերվում են շատ հստակ, առանց երկրորդական մանրամասների:

Փորձը կարելի է կրկնել բազմաթիվ անգամներ, արագացնել, դանդաղեցնել կամ կանգնեցնել ցանկացած տեղում: Դա ուսուցչին հնարավորություն է տալիս անհրաժեշտ տեղում կենտրոնացնել աշակերտների ուշադրությունը, տալ մանրամասն բացատրություններ:

Աշակերտը կարող է առաջադրել վարկածներ և անմիջապես դրանք ստուգել համակարգչային փորձի միջոցով: Շատ մոդելներ թույլ են տալիս ստանալ երևույթը բնութագրող մեծությունների միջև եղած կախվածությունների գրաֆիկներ: Կարելի է դիմել տեսական նյութին, ստանալ անհրաժեշտ տեղեկություններ, օրենքները և սահմանումները բերել էկրանի վրա և հանգիստ աշխատել դրանց հետ⁵:

Տեխնոլոգիաները մատչելի դարձնելուց հետո, հաջորդ քայլը դրանց ներդրումն է: Տեխնոլոգիաների ներդրման նպատակներն ու խնդիրներն անընդհատ փոխվում են, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ այն ունի նոր հետաքրքրություններ և ներ պահանջներ: Մյուս կողմից՝ տեխնոլոգիաների ներդրումը կախված է ուսուցիչ ների և աշակերտների կողմից տեխնոլոգիաների օգտագործման որակից: Եթե տեխ նոլոգիաների օգտագործումը՝ վատ պատրաստվածության պատճառով ավելի է դան դաղեցնում ուսումնառության

գործընթացը, քան ուսումնական գործընթացի կազմա կերպման դասական տարբերակում, ինտեգրման արդյունքում ուսուցիչների և աշակերտների համար դառնում է կասկածելի և անիմաստ:

⁵ Եզանյան Նունե, Ժամանակակից տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների դերը կրթության մեջ և կիրառումը դասագործընթացում, Մխիթար Գոշ, գիտամեթոդական հոդվածներ, 2020/№2, էջ 215-223

10

1.2 ՏՐՏ կիրառումը <<Տեխնոլոգիա>> առարկայի դասավանդման ժամանակ

Ստորև կներկայացնեմ 7-րդ դասարանում տեխնոլոգիա առարկայից դասի անցկացման օրինակ ՏՐՏ կիրառմամբ:

Դասի թեման է՝ Խոհարարություն: Դասի տիպը խառը համակցված, ամփոփիչ դաս է: Այս թեմայի դասավանդումը ունի մի շաք նպատակներ: Աշակերտները պետք է՝

- Իմանալ և կարևորել սննդամթերքների դերն ու նշանակությունը կյանքում: • Ջաղորդել գիտելիքներ կերակրատեսակների պատրաստման եղանակների մասին:
- Գիտենալ մսի և ձկան լավորակության որոշման եղանակները: • Ծանոթ լինել թխվածքների բաղադրատոմսերին և պատրաստման տեխնոլոգիային:
- Չարգացնել ստեղծագործական մոտեցումներով հանդես գալու կարողությունները և գեղեցիկը տեսնելու և արժևորելու ունակությունները: • Դրսևորի վստահություն իր ուժերի հանդեպ և լինի նախաձեռնող: • Աշակերտների մոտ զարգացնել մյուսներին օգնելու և խմբի անդամներին խրախուսելու, արդյունավետ շփվելու, համագործակցելու ունակությունները:
- Ձեռք բերի պատասխանատվության զգացում ստացած գիտելիքների և կարողությունների կիրառման նկատմամբ:

- Արժևորի խոհարարական գիտելիքների դերը կերակրատեսակների պատրաստման, ձևավոր-ման և մատուցման գործում:
- Արժևորի տեխնոլոգիական գիտելիքների դերը տրամաբանական և կազմակերպչական ունակու-թյունների ձևավորման ու զարգացման գործում:
- Ձևավորի գործնական հմտություններ և կարողություններ՝ պահպանելով անվտանգության կանոնները:

Դասը անցկացնելու համար անհրաժեշտ են՝ համակարգիչ, սլայդ, սպասք, արտահագուստ, սփռոց, սրբիչ, սննդամթերքներ՝ միս, ձուկ, խմորեղեն, մրգեր, բանջարեղեններ:

11

Մեթոդներն են՝ Էվրիստիկ գրույց, «քառաբաժան»:

Դասը ունի կապ այլ առարկաների հետ:

Կենսաբանություն – Սննդամթերքների վերամշակման ժամանակ պահպանել կենսական կարևոր նյութերը (վիտամիններ, ածխաջրեր և այլն): Քիմիա – Քիմիական նյութերի՝ քացախաթթու(70%), ճարպեր, ածխաջրեր և այլ նյութերի ճիշտ և անվտանգ օգտագործումը սննդանյութերի մշակման ժամանակ:

Դասարանը նախօրոք բաժանել 3 համագործակցային խմբերի՝ «Մսեղեն», «Ձկնեղեն», «Խմորեղեն»:

Էվրիստիկ գրույցի տեսքով ներկայացնել դասի հիմնական

դրույթները: • Խոհարարությունը արվեստ է և գիտություն:

• Խոհարարությունը առողջ սնունդ պատրաստելու և համել սնվելու արվեստ է:

• Խոհարարությունը առաջին հերթին կիրառական արվեստ է, որի շնորհիվ մենք կարող ենք ստեղծագործել, պատրաստել տարբեր տեսակի ճաշատեսակներ, քաղցրավենիքներ և այլ տեսակի սննդարար և օգտակար ուտեստներ:

Իսկ ո՞վ է խոհարարը:

Խոհարարը տարբեր կերակրատեսակներ պատրաստող մասնագետն է:

Չաճախ խոհարարներին անվանում են իսկական հրաշագործներ, քանի որ

Նրանք սովորական մթերքներից կարողանում են պատրաստել համեղ գլուխգործոցներ: Ոչ միայն խոհարարը, այլև յուրաքանչյուր տնտեսուհի պետք է օժտված լինի տաղանդով, համի զգածողությամբ և երևակայությամբ:

- Յուրաքանչյուր ոք պետք է իմանա և պահպանի սանհիգիենիկ և անվտանգ աշխատանքի կանոնները:
- Տարբերի թարմ և որակյալ մթերքները:
- Իմանա դրանց պահպանման ձևերը:
- Իմանա պատրաստել և ձևավորել տարբեր

կերակրատեսակներ:

12

I փուլ

Այս փուլում խմբերը ներկայացնում են իրենց ունեցած գիտելիքները մսով, ձկով կերակրատեսակների և խմորից թխվածքների պատրաստման տեխնոլոգիաները, այն զուգակցելով սլայդի հետ:

Այս փուլում իրականացնել ձևավորող գնահատում: Դասարանում ԿԱՊԿՈՒ ներառված աշակերտներին մշտապես պահել ուշադրության կենտրոնում: II փուլ Աշակերտները կներկայացնեն իրենց կողմից պատրաստած կերակրատեսակները: կխոսեն կերակրատեսակների պատրաստման տեխնոլոգիայի, ձևավորման և մատուցման կանոնների մասին:

III փուլ

Այս փուլում խմբերը ներկայացնում են իրենց ձևավոր կտրած մրգերն ու բանջարեղենները, որոնք գեղեցիկ կմատուցեն ներկաներին:

Կշռադատման փուլում կիրառել «Քառաբաժան» մեթոդը.

Ի՞նչ տեսանք (ձևավոր, գեղեցիկ):	Ի՞նչ զգացինք (համ, հոտ):
Ի՞նչ լսեցինք (խրախուսական բառեր):	Ի՞նչ սովորեցինք:

Կատարել գնահատում

Ամփոփել խմբերի աշխատանքը, և ընթացքում կատարված ձևավորող գնահատականները վերածել միավորային գնահատականի:

Առաջադրանքների համարը	Առաջադրանքի տեսակը	I ձուկ	II միս	III խմորեղեն	Միավորը	Քայլը
1	ա) Տեսական գիտելիքների հաղորդում					

13

	(մսից, ձկնեղենից, խմորից պատրաստված կերակրատեսակներ): բ) Ալայդի ներկայացում:					
2	Պատրաստի կերակրատեսակների ձևավորում, մատուցում:					
3	Ձևավորած մրգերի և բանջարեղենների ներկայացում,					

	մատուցում:					
ընդամենը						

Սահիկների կիրառումը դասին նպաստեց աշակերտների ներգրավվածության բարձրացմանը և այն ավելի հետաքրքիր ընթացք ունեցավ: Կարելի է ասել, որ ՏՐՏ կիրառումը այս դասի ընթացքում տվեց իր արդյունավետությունը: Երեխաները կարողացան իրենց ներկայանալիք նյութը ավելի գեղեցիկ և պատկերավոր մատուցել,

ինչի շնորհիվ ամբողջ դասարանը ներգրավվեց դասապրոցեսին:

Եթե դպրոցում աշակերտները ձեռք բերեն համակարգչային գրագիտություն, ինքնուրույն աշխատելու, մտածելու հմտություններ, ապա մտնելով կյանք նրանք հասարակական կյանքին ինտեգրվելու քիչ խնդիրներ կունենան:

Եզրակացություն

Այսպիսով, կրթական համակարգում մանկավարժների աշխատանքի ինտենսիվության, ինչպես նաև աշակերտների ուսուցման արդյունավետության վրա շոշափելի ազդեցություն է թողնում ՏՐՏ-ների կիրառումը: ՏՐՏ միջոցների հետ աշխատանքի ընթացքում փոփոխվում է աշակերտների մտածողական գործունեության անձնական կարգավորումը. Բարձրանում են անձի պաշտպանողական մեթոդների դերը, նպատակի հասանելիության սուբյեկտիվ մակարդակը, փոփոխվում են գործունեության հսկման մեթոդները, կարգավորվում են շարժառիթները:

ՏՐՏ-ի օգտագործմամբ ցանկացած նյութի ուսուցում աշակերտներին նոր հնարավորություններ է տալիս մտածելու և մասնակցելու դասի նյութի

ստեղծմանը, որն ուղեկցվում է առարկայի նկատմամբ նրանց հետաքրքրության զարգացմամբ: Կրթության մեջ ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառումն ստեղծում է նպաստավոր պայմաններ սովորողի անձի ձևավորման համար և բավարարում ժամանակակից հասարակության պահանջները:

ՏՀՏ-ների կիրառումը բարձրացնում է հետաքրքրությունը դասի նկատմամբ, ակտիվացնում սովորողների իմացական գործունեությունը, զարգացնում է նրանց մշակութային հնարավորությունները, հնարավորություն է տալիս կազմակերպելու ինքնուրույն և խմբակային աշխատանք, դասի ժամանակ օգնում է բարելավելու սովորողների գործնական կարողությունները և հմտությունները, թույլ է տալիս որոնել, մշակել և յուրացնել տարբեր աղբյուրների, ինչպես նաև համացանցի տեղեկատվությունը: Եթե աշակերտը կարողանա նյութեր քաղել համացանցից, կարողանա մշակել այդ նյութերը, սովորել, վերարտադրել և պահպանել, ապա իր համակարգչային հմտությունների շնորհիվ իր ապագա կրթական, աշխատանքային գործընթացում քիչ խնդիրներ և անորոշություն կունենա: Արդյունքում մենք կունենանք հասարակությանը պիտանի և աշխատունակ շրջանավարտներ, որոնք ի վիճակի կլինեն հաղթահարելու նաև մասնագիտական կրթության դժվարությունները:

Գրականության ցանկ

1. Աստվածատրյան Մ., Թերզյան Գ., Թորոսյան Ա., Շարխաթունյան, Տեղեկատվական–հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը հանրակրթական դպրոցում: Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, Աստղիկ, 2014, 232 էջ:
2. Բայադյան Յ., Ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների տարածումը և զարգացումը Հայաստանում, Երևան, 2005, 105 էջ:
3. Եգանյան Նունե, Ժամանակակից տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների դերը կրթության մեջ և կիրառումը դասագործընթացում,

Մխիթար Գոշ, գիտամեթոդական հոդվածներ, 2020/№2, էջ 215-223

4. Ղարիբյան Ռուզաննա, Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցականների անվտանգության մշակույթի ձևավորման և զարգացման գործընթացում, Մխիթար Գոշ, գիտամեթոդական հոդվածներ, 2020/№2, էջ 97- 108:

5. Սուլթանյան Խ. Գ., Ուսուցման տեխնիկական միջոցները, Գյումրի 2009: 6.
Ջակոբյան Մ.Զ., Պետրոսյան Գ.Ռ., Մանուկյան Վ.Ա., Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների օգտագործումն ուսուցման գործընթացում, Գիտական տեղեկագիր, 1.2013, էջ 139-142:

7. http://www.noravank.am/upload/pdf/36_am.pdf